

MODERNİZMLE BİRLİKTE BAUHAUS AKIMI VE TREND OLAN MOBİLYALAR

Selver KOÇ¹ Şebnem ERTAŞ¹ Zeynep Nilsun KONAKOĞLU¹

¹ Karadeniz Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, İç Mimarlık Bölümü, 61000, Trabzon, Türkiye

mx_selver@hotmail.com sebnemarc@hotmail.com nilsunkonakoglu@hotmail.com

Özet- Endüstrileşme, üretim ve tüketim alışkanlıklarının değişmesine sebep olmuştur. Teknolojiyle gelen rasyonel çözüm önerileri ekonomik ve hız kavramlarıyla birlikte seri üretimi getirmiştir. Kelime anlamıyla toplumun tüketim eğilimini belirleyen, tüketim anlayışı olarak tanımlanan ‘trend’ kavramı ise bilim, teknoloji, sosyoloji, ekonomi ve daha birçok alanda ‘tamlayan’ olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun yanı sıra modayı, tasarımı, akımı, sanatı, mimariyi, giyim endüstrisini ve mobilyayı etkileyerek, kitle kültürüyle var olmaya devam etmektedir. Bu çalışma kapsamında, endüstri devrimi sonrası Bauhaus akımı sonucu ortaya konan trendler tasarım ürünleri üzerinden tartışılmıştır. Modernizme dayalı Art Nouveau ve Arts and Crafts akımlarının aksine oluşan yeni söylemler irdelenerek, mobilya tasarımlarına yansımaları ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler- Bauhaus Akımı, Trend, Mobilya

BAUHAUS CURRENT AND TREND MOBILIZATIONS WITH MODERNIZATION

Abstract- Industrialization has caused changing of production and consumption habits. The rational solution proposal coming with technology has brought serial production together with economic and speed concepts. The concept of 'trend', which is defined as the concept of consumption that determines the tendency of consumption of the society in the sense of the word, is confronted as science, technology, sociology, economy and many other . Besides, it continues to exist with mass culture by influencing fashion, design, current, art, architecture, clothing industry and furniture. In the context of this study, the trends that emerged as a result of the Bauhaus movement after the industrial revolution were discussed through design products. Reflections on the furniture designs are discussed by examining the new discourses which are contrary to the modernism-based Art Nouveau and Arts and Crafts trends.

Key Words- Bauhaus Current, Trend, Furniture

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Hızlı bir değişim içerisinde olan dünyada, kimi zaman popüler kültürün etkisiyle gelen akımlar var olurken kimi zamansa büyük kitleleri bir anda etkileyip kaybolan ya da bir devrim niteliğinde yaşam tarzını değiştirebilen eğilimler mevcuttur. Bu eğilimler bütün toplumlarda

Bu makale, 4. Uluslararası Mobilya ve Dekorasyon Kongresi'nde sunulmuş ve İleri Teknoloji Bilimleri Dergisi'nde yayınlanmak üzere seçilmiştir.

farklı etkiyle karşılanmışlar, farklı ürünler çıkarmışlardır. Ancak, çıkan ürünler ne olursa olsun çağın ruhuyla beraber yeni eğilimler ve sonucunda trendler ortaya konmuştur [1].

Trend; aslında yaşamımızın birçok noktasında; sosyoloji, psikoloji, havacılık, ekonomi gibi yaşamın birçok alanında kullanılmaktadır. Kimi zaman kısa süreli kimi zamansa uzun süreli eylemler olarak hayatımızda devam ederler [1]. Trendy akımlar daha da büyüyerek evrensellik niteliği taşıdığına makro trendler olmaktadır. Bunlar, dönemi oluşturan, değiştiren ve çağa yön veren eğilimlerdir [2]. Bu nedenle eğilimler toplumun siyasi, ekonomik, kültürel ve sosyal etkenlerini etkilemişlerdir.

On dokuzuncu yüzyılın endüstriyi getirmesiyle, yirminci yüzyılın ise sanayi devrimi niteliği olması nedeniyle birçok konuda farklı eğilimler ortaya çıkmıştır. Gelişen teknoloji sayesinde kolay erişebilme rahatlığı ve seri üretimin var olması mobilya ve dekorasyon tasarımının yükselişini sağlamıştır. Endüstrileşme, teknoloji gibi etmenler modernizmin ortaya çıkmasını sağlamış, kitlelerin modernizme eğilimi ise makro trend haline gelerek hem ekonomi hem yaşam biçimini etkilemiştir [3]. Sözen & Tanyeli'ye göre Art Nouveau'nun ortadan kalkışından, 1910'dan 1970'lere dek gelişen tüm akımlar "Modern Mimarlık" çerçevesinde değerlendirilmektedir [4]. Bu süreçte modernizmi hissettiren birçok akım ortaya çıkmıştır.

Modernizm, o zamanki adıyla 'modern hareketler' yirminci yüzyılın estetik bilincini ortaya çıkaran bir özellik olmuş, sanayi devrimiyle çağda ve dönemde 'yeni' ve 'yenilik' olarak adlandırılmıştır [5]. Başka bir deyişle Alpar (2006) modernizmi, Bauhaus'ta idealist özellikler taşımasının yanı sıra "gerçeği" ele geçirmek için bir çabalayan olarak tanımlamıştır [1]. Bozdoğan'a (2002) göre yirminci yüzyıl modernist üslubunda malzeme farklılıklarının olması, form ve üslup değişikliği, süslemenin tamamen terkedilip sadeliğe gidilmesi gibi öncü hareketler mevcuttur. Bu hareketleri en iyi şekilde hissettiren Bauhaus akımı mimarları Le Corbusier, Walter Gropius, Mies van der Rohe olmuştur [6].

Modernizmin doruk aşaması olarak bilinen akımlardan biri olan Bauhaus, yirminci yüzyıla yön veren en önemli dönemlerden biridir. Bauhaus insanı da yaşam tarzından, giyimine, sosyal ilişkilerinden, fiziksel zindeliğine kadar modern bir insandır [1]. Bauhaus; 1919 yılında Alman tasarımcı ve mimar olan Walter Gropius tarafından kurulmuş hem uygulamalı güzel sanatlar okulu hem de sanat kültürü merkezidir [7]. Gropius daha sonra dört sayfadan oluşan kapağının da tasarlandığı bir manifesto yayımlayarak büyük ses getirmiştir. Bu manifestoda gösterilen faaliyetin amacının bina olduğundan bahseder [8]. İşlevsellik, bütünsellik ve yenilik kavramlarının sıkça kullanıldığı manifesto; dönemin sanatçıları etkilemiş, söz konusu sanatçılar da tasarımları için bazı söylemler söylemişlerdir. Bu söylemler hem dış mekanı hem iç mekanı hem de mobilyaları etkileyerek onlara yön vermiştir.

Bauhaus'un atölyelerinde tasarlanan mobilyalar ve eğitimde verilen temel tasarım dersleriyle iç mekanlar donatılmaya başlanmıştır [9]. Seri üretimleri yapılan bu mobilya tasarımları böylelikle sanatçıların belirli söylemleriyle birer 'trend' haline gelmiş, geniş kitleleri etkileyerek, modernizmin sağladığı yenilikçi anlayışla büyük ses getirmiştir. Böylelikle yirminci yüzyılda evrensel bir nitelik taşıyan Bauhaus akımının mobilyaları trend haline gelmiştir.

Çalışma kapsamında endüstri devriminden sonra gelen buluşlar, gelişmeler ve eğilimlerle ortaya çıkan ve modernizmin getirdiği en güçlü akımlardan biri olan 'Bauhaus Akımı' ele alınmış, söz konusu akımın etkilendiği sandalye tasarımları, Walter Gropius, Hannes Meyer, Marcel Breuer, Le Corbusier, Mies Van Der Rohe, Josef Albers ve Alvar Aalto'nun örnekleri üzerinden değerlendirilmiştir.

1.1. Modernizmle Birlikte Gelen Bauhaus Akımı (Bauhaus Current with Modernism)

Yirminci yüzyıldan itibaren endüstrileşmeyle birlikte gelen sanayi devrimi modernizmi beraberinde getirmiştir [10]. Modernizmin yansımaları ise birçok noktada hissedilmiş; mimarlıkta, sanatta ve tasarımda gelişmenin izleri görülmeye başlanmıştır. Endüstri ve sanayileşme sonucunda gelişen ve kalkınan ülkeler ise sanatsal ve sosyal reform programlarına katılarak dünyada kalıcı etkilere ulaşabilmişlerdir. İşte bu modernizmin hakim olduğu sıralarda ‘Deutscher Werkbund’ adlı Alman mimarisi üzerinde etkili olan kurum da reform programlarına katılmıştır. Bauhaus ve Bauhaus okulunun kurulmasında etkili olan ve Alman Zanaatçılar Birliği anlamına gelen bu kurum modernizmin ülkede gelişmesine hız kazandırmıştır [3].

Deutscher Werkbund; ilk yıllarında el sanatlarının destekçisi olurken daha sonraki yıllarda bir trend haline gelen modernizmin etkisiyle endüstriyel sorunlara odaklanmış ve seri üretim o yıllarda baş göstermiştir. Bu iki düşünce farklı görüş gibi görülse de, aslında sanat ve endüstri arasında iyi bir işbirliği kurulması ana hedef haline gelmiştir. Bauhausun temelleri bu şekilde atılmıştır [11].

Bauhaus akımından önce var olan Art Nouveau ve Arts and crafts; seri üretimden uzak, el işçiliğiyle birlikte süsü önem verilen akımlardı. Sanayi devriminin gelmesiyle birlikte fabrikalar kurulmuş, el işçiliğinin önemi yitirilmiş, yerini yeni bir trend haline gelen ve fonksiyona hizmet eden Bauhaus akımı Deutscher Werkbund kurumunun alt yapısıyla birlikte ortaya çıkmıştır [3]. 1919-1933 yıllarında önce Avrupa daha sonra Amerika’da devam eden bir modernist bir akım olan Bauhaus’u resmi olarak Walter Gropius kurmuş, sonlarında Dessau’da Hannes Meyer ve Berlin’de Ludwig Mies van der Rohe gibi ilk modernist isimler yönetmiştir [9]. Aynı zamanda ünlü sanatçı ve tasarımcıların da yer aldığı Bauhaus topluluğunda modernizmin öncülerini yetiştirmek amacıyla kurulan Bauhaus Okulu, çok yönlü bir eğitim anlayışı oluşturmuş ve kendine birçok hedef edinmiş ve bu sayede, günümüze kadar ulaşan modern mimarlık anlayışının ilk adımı olmuştur (Şekil-1). Bu okuldan mezun olanlar birçok şehir planlama, mimarlık, peyzaj planlamasının yanı sıra mobilya, tekstil, sahne dekoru, sofrta takımı gibi her türlü eşyanın tasarımını yapabilecek düzeydedirler [12].

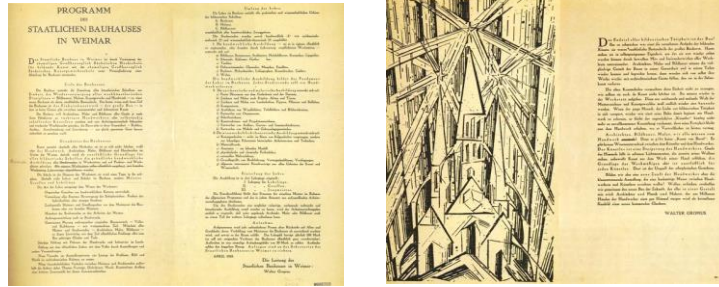

Şekil 1. Bauhaus Okulu Weimar ve Dessau Dönemi (Bauhaus School Weimar and Dessau Period) [13-14].

Hem teoride hem pratik alanda uygulamaları mevcut olan Bauhausun modernizmle böylesine yakından ilişkili olmasının en büyük etkeni uygulamaların genel geçici bir akım olmayan, günümüzde bile etkilerinin hala sürdüğü tasarımın temellerinin öncüsü olmasıdır. Modernizmin özünü oluşturan bu temeller; yeni nesnellik, faydacı, ekonomik ve sade değerler üzerine kurulmuştur.

Modernizmin öncülerini yetiştiren ilk modernist mimarlar; hem sanata hem teknolojiye getirdikleri anlayışla sanatı ve bilimi etkilemiş bu sayede Bauhaus ve Bauhaus okulu daha fazla

trend haline gelmiştir. Trend olmasındaki en büyük etkenlerden biri olan manifestosunda Gropius; modernizmin değerlerini sağlam temellere oturtmaya çalışmıştır. Manifestoda temel amaç; tüm sanat ve zanaatların bir aradığıdır (Şekil 2.). Manifesto yayınlanırken ürünleri çıkarabilmek için geçen sürecin ne olduğunu ve bu süreçteki eğitim, atölye ve tasarım aşaması açıklanmıştır. Bunların tamamı ise bir ekol oluşturmuştur. Böylelikle hem atölyelerde üretilen tasarımlar hem de bunların sergilenmesi modern mimarlık anlayışına büyük ses getirmiştir [15].

Şekil 2. Bauhaus İçin Yayınlanan Manifesto (Published Manifesto for Bauhaus) [16].

Walter Gropius'un yayımladığı manifestoyla birlikte çıkan söylemlerin birçoğu mimari yapı, endüstriyel obje ve mobilya tasarımına yön vermiştir. Manifestoda modern tasarım kavramı ve Bauhaus arasında bağ kurulmuştur [8]. Gropius'tan sonra Kaufman günümüzde bile modern yaşamı ve mobilyayı etkileyecek söylemlerden bahsetmiş, bu söylemler modernizm ve Bauhausu bir tamlayan haline getirmiştir. Kaufman (1954), modern tasarımı yeni malzeme, yeni teknikle bağdaştırmış, bunlara ek olarak form, doku ve renklerle geliştirilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Bütünlük kavramı içerisinde yalınlık, yararlılık ve özgünlükten bahseden Kaufman bütün bunların bir amaca hizmet etmek için kullanılması gerektiğini savunmuştur. Aynı zamanda modern tasarımın insan ihtiyaçlarına hitap etmesini vurgulamıştır [17].

Günümüz modern tasarım anlayışının şekillenmesinde öncü olacak nitelikleri barındıran Bauhaus, yetenekli sanatçılarıyla birçok alanda kendisinden söz ettirmektedir. Mimari ve iç mekanın yanı sıra mobilya tasarım anlayışını da değiştiren Bauhaus sanatçılarının tasarımları, döneme damga vuran özgün fikirleri sayesinde; malzeme, form, üslup gibi değişkenlerle trend haline gelmiştir.

2. YÖNTEM (METHOD)

Bauhaus akımının etkilendiği sandalye tasarımları kapsamında gerçekleştirilen bu araştırmanın amacı, trend olan mobilyaları ilk örneklerden son örneklere kadar tasarımcılarının kendi söylemleri üzerinden ele almaktır. Bu bağlamda kapsamlı bir literatür taraması yapılmıştır. Burada Bauhaus'un modernizmle ilişkisi süresince tasarımcıların tasarımlarını ifade etme biçimlerinde benzer ya da farklılaşan özelliklerini ortaya koyma adına sandalye tasarımları üzerinden irdelemeler yapılmıştır. Öncelikle sandalye tasarımı yapan tasarımcılar tespit edilmiş, tespit edilen tasarımcıların söylemleri araştırılarak tüm özellikleri ortaya konmuştur. Böylelikle modernizmle birlikte Bauhaus akımı ile trend olmuş bu mobilyalar, 7 tasarımcının literatürde yer alan söylemleri üzerinden değerlendirilmeleri dikkate alınarak sonuçlar elde edilmiştir.

3. BULGULAR (FINDINGS)

3.1. Bauhaus Akımının Modernizmle Trend Olan Mobilyaları (Modernism Trended Furnitures of Bauhaus)

Modernizmin gelmesiyle birlikte endüstrileşme başlamış, üretilen ürünlerde detaya gidilmiştir [5]. İç mekan mobilyalarından tekstil tasarımına, heykelden obje tasarımlarına kadar geniş bir tasarım yelpazesi bulunduran Bauhaus, modernizmin gereklerini yerine getirebilmek adına mekanı bir bütün haline getirebilmek için bütün her şeyde sadeleşmeye gitmiştir. Bunu uygularken en önemli slogan ‘iyi form’ olmuştur. İyi bir form oluşturabilmek için; bütünlük içerisinde birbirleriyle uyum sağlayan tasarımlar hem işlevsellik hem de kalite içermektedir. Art Nouveau ve Arts and Crafts akımlarının aksine, bu formlarda sade ve evrensel anlayışın olması modernizmin yaklaşımlarını doğru bir şekilde göstermektedir. Aynı zamanda çizgi, şekil, biçim, renk, doku ve malzeme gibi detayların işlendiği mobilyalarda da modern tasarım anlayışı benimsenmiştir [9]. Bu anlayış Bauhaus sanatçıları tarafından ele alınarak günümüze kadar gelmiştir.

Bozdoğan (2002); ‘Le Corbusier, Mies Van Der Rohe, Walter Gropius gibi üstadların eserleri modernist estetiğin en özlü ifadeleri olmuştur’ diyerek Bauhaus sanatçılarının modern tasarımlarının önemini vurgulamıştır [6]. Bu modern tasarım anlayışla birlikte seri üretim, standartlaşma ve tipleşmeye gidilmiş, böylelikle mobilyalara kolay ulaşma sağlanmıştır. Herkesin bu tasarımları görebilmesi, sipariş edebilmesi ve yeni teknolojinin uygulanması sayesinde o dönemde yeni bir trend haline gelmiş ve bu trend günümüzde bile geçerliliğini hala sürdürmektedir.

Çalışma kapsamında Bauhaus akımının mobilya tasarımlarına yön veren sanatçılar ve onların tasarım görüşleri sandalyeler üzerinden incelenecektir. Bu bağlamda Bauhausun ‘sandalye’ tasarımında öncü olan sanatçıları Walter Gropius, Hannes Meyer, Marcel Breuer, Le Corbusier, Mies Van Der Rohe, Josef Albers ve Alvar Aalto’nun tasarımları üzerinden değerlendirmeler yapılmıştır.

Walter Gropius Bauhausun manifestosunda bütünsellik fonksiyonellik kavramları mevcutken aynı zamanda mobilya tasarımlarına yön veren söylemleri de bulunmaktadır. Tasarlanacak olan her şeyde uygun işlevin gerekliliğini, hem dayanıklı hem ekonomik olması gerektiğini söylemiştir. Ayrıca Gropius; uygunluk kavramıyla mekan yaşam arasındaki dengeye, detaylardan arınmış basit renk ve şekillerle yalın tasarıma deyinmiş, bütün bunların herkes tarafından anlaşılması gerektiğini savunmuştur . Bu sayede ortaya çıkan ürünlerin daha ekonomik olduğunu ve kullanımın arttığını vurgulamıştır [18].

Daha çok mobilyayla bağdaşan atölyeler için ise; ‘Bauhaus atölyeleri asıl olarak, seri üretime uygun ve çağımıza özgü ürünlerin prototiplerinin geliştirildiği ve sürekli iyileştirildiği laboratuvarlardır’ [18]. demiştir. Bu ifadeleri doğrultusunda Bauhaus için önemli mobilyalar tasarlanmıştır (Şekil 3.).

Şekil 3. Walter Gropius Tarafından Tasarlanan D 51 ve W 199 Sandalyeleri (D 51 and W 199 Designed by Walter Gropius) [19,20].

Mimarlığın artık sanat değil bilim olduğunu savunan Hannes Meyer, Gropius’un manifestosunu esas almıştır. İşlevli, dayanıklı, yararlı tasarımlar yapmaya özen göstermiştir. Siyasi nedenlerden dolayı Bauhaus yönetiminden ayrılmış, daha sonra tasarımlarına okul dışında

devam etmiştir [21]. Folding Chair adlı ünlü sandalye tasarımı Bauhaus manifestosu niteliği taşımaktadır (Şekil 4.).

Şekil 4. Hannes Meyer Tarafından Tasarlanan Folding Chair (Folding Chair Designed by Hannes Meyer) [22].

Marcel Breuer ise mobilya tasarımlarında öncü bir nitelik taşımaktadır. Basit konstrüksiyona dayanan tasarımlar arasında ‘Ahşap Lata’ sandalyesi Marcel Bruer’in mobilya tasarımına kattığı en önemli ürünlerden biri olmuştur (Şekil 5.). Buradan yola çıkarak Marcel Bruer’in tasarım anlayışını yansıtan mobilya tasarım kriterleri ortaya çıkmaktadır. Bunlar;

- Sağlıklı bir oturma sağlamak için omurganın anatomik rahatlığı,
- Fonksiyonel, konstrüktif ve basit tasarım,
- Endüstriyel seri üretime uygun standardize olmuş prototip olma özelliği,
- Oturma pozisyonuna uygun acılı oturak ve acılı arkalık yapısı,
- Hafif, ekonomik ve hijyenik malzeme kullanımındır [12].

Şekil 5. Marcel Breuer Tarafından Tasarlanan Ahşap Lata Sandalye (Wooden Lata Chair Designed by Marcel Breuer) [23].

Bu süreçte tasarım kriterlerini belirleyen Breuer, hafif ve ekonomik bir malzeme olan metal kullanımına ağırlık vererek diğer tasarımlarında bu malzemeyle fark yaratmıştır. Mobilya yaratıcısı olan Breuer, minimum kuvvet sorununu, minimum etkiler yaratan hesaplanamaz faktörlerin derin bir araştırmasını yapmıştır. Özellikle ‘B3, B5, B32, B33, B34, B35, B64’ serileriyle ergonomik, standart ve hafif sandalyeler üreterek Bauhaus akımını ve ondan sonra gelen akımları etkileyerek günümüze ulaşmayı başarmıştır (Şekil 6.).

Şekil 6. Marcel Bruer Tarafından Tasarlanan B3, B5, B32, B33, B34, B35, B64 Sandalyeleri (Designed by Marcel Breuer B3, B5, B32, B33, B34, B35, B64 Chairs) [24-25-26-27-28-29-30].

Bunların dışında ‘Uluslararası Düşük Maliyetli Mobilya Tasarım Yarışması’ için tasarladığı sandalye (Şekil 7.) üzerinden de üç ilke belirlemiştir. Bunlar;

“-Tasarımda kullanılan malzeme eğme ve bükmeyle dayanıklı, düşük maliyetli, sağlam ve esnek olmalıdır.

-Bağlantılayan elemanlar en az sayıda ve mobilya parçalarını zayıflatmayacak şekilde olmalıdır.

-Daha iyi konfor yaratmak, görünüşte ve yükte hafiflik sağlamak için mümkünse tüm parçalar ve bağlantılar esnek olmalıdır” [31].

Şekil 7. Marcel Bruer Tarafından Tasarlanan Uluslararası Düşük Maliyetli Mobilya (International Low Cost Furniture Designed by Marcel Breuer) [32].

Batıda modern mimarinin resmi tarihi Le Corbusier olarak bilinmektedir (Bozdoğan,2002). Aynı zamanda modern mobilya tasarımlarının temelini oluşturan havada oturma fikri pekiştirilmiş uygulamaları yapılmıştır. Özellikle sandalyede uygulanan bu formla hem malzemede esneklik hem de görünüşte estetiklik sağlanmıştır. Le Corbusier’in farklı tasarım anlayışıyla yaklaştığı Basculant LC1a sandalyesi (Şekil 8.) modern mobilya tasarımı için önemli bir aşama olmuştur [33]. Bu sandalyeden yola çıkılarak farklı tasarım anlayışı benimsenmiştir.

Şekil 8. Le Corbusier Tarafından Tasarlanan Basculant LC1 sandalyesi [34].

Le Corbusier; dekoratif sanatın önemini yitirmesi, işleve hitap etme, yeni hayat stilini ifade etme ve aidiyetlikten ziyade aktiviteler tarafından karakterize edilen mobilyalar tasarlandığını vurgulamaktadır [35]. Bunun yanında “Ahşabın mobilya için gerekli temel malzeme olarak kalmasının hiçbir sebebi yok” diyerek mobilyada metal kullanımına olan desteğini belirtmiştir [36]. Bu söylemlerden yola çıkarak sandalye tasarımlarını ortaya koymuştur (Şekil 9.).

Şekil 9. Le Corbusier Tarafından Tasarlanan Thonet ve LC7 Sandalyesi (Thonet and LC7 Sandal designed by Le Corbusier) [37-38].

Modern mekanlara modern mobilyaların uyumu da her zaman önemli olmuştur. Bu bağlamda dönemin modernist mimarlarından olan Mies Van Der Rohe çalışmalar yapmıştır. Mies Van Der Rohe'nin mimarlığında olduğu gibi mobilyalarında da bazı unsurları mevcuttur. Hem yapısal hem görsel olarak konsolluğa önem veren Mies Van Der Rohe, aynı zamanda mekan içerisinde açıklık ve transparanlık kavramlarıyla çizgisellik ilkesini benimseyerek tasarımlarında çelik profil kullanımına ağırlık vermiştir. Tasarımlarında hantal mobilyalar yerine hafiflik hissi hakimdir. Kullandığı malzemeler ve tasarım üslubu gereği belli bir gruba hitap edebilmesi için pahalılığın olması gerektiğini savunmuştur [39]. Marcell Breuer gibi çelik ve cam malzemeleri tercih eden Mies Van Der Rohe, Mies mobilya koleksiyonu ile farklı bir estetik anlayışı getirmiş, birçok sandalye tasarımı yapmıştır (Şekil 10.).

Şekil 10. Mies Van Der Rohe Tarafından Tasarlanan D42, Brno, Model 44, MR 10, MR 20, MR Armless Sandalyeleri (Designed by Mies Van Der Rohe D42, Brno, Model 44, MR 10, MR 20, MR Armless Chairs) [40,41,42,43,44,45].

Bunların yanı sıra mobilyada dinamizmi tercih eden Josef Albers, aynı dönemlerde seri üretim için metalin el işçiliğiyle şekillendirilmesinin zor olmasından dolayı tasarımlarında masif ahşabı kullanmıştır. Club Chair bunların en önemli örneklerinden bir tanesidir (Şekil 11.). Form- renk ilişkisini iyi bir şekilde kullanan tasarımcı, ekonomik ve verimli tasarım anlayışını benimsemiştir [12].

Şekil 11. Josef Albers Tarafından Tasarlanan Club Sandalye (Club Chair Designed by Josef Albers) [46].

Klasisizm ile başlayan yolculuğun rotasını modernizme çeviren Alvar Aalto da Bauhausun önemli sandalye tasarımcılarından. Kıvrımlı hatlar ve doğal malzeme kullanımı gibi bazı özgün tavırları mevcuttur. Tüberküloz hastalarının her gün uzun saatler oturup nefes alma problemleri için tasarladığı sandalye, arka açısı ve malzemeleriyle trend haline gelmiştir (Şekil 12.). Hafif huş malzeme ve bükülmüş kontrplak kullanımı onun en özgün tasarım kriterleri arasındadır [47].

Şekil 12. Alvar Aalto Tarafından Tasarlanan Paimio Sandalyesi (Paimio Chair Designed by Alvar Aalto) [48].

Aalto yıkanabilir ve hijyenik sandalyeler üzerinde durmuş, sandalyelerin malzemelerinin yaylanma özelliğinden dolayı konforlu bir oturma alanı sağlamıştır. Paimio ile başlayan modern tasarımları ‘Artek’ firmasıyla bugün bile modern sandalyeler adı altında hala devam etmektedir [49]. Bu kıvrımlı modern tasarım sandalyelerin birçok serileri mevcuttur ve Bauhaus için devrim niteliği taşımaktadır (Şekil 13.).

Şekil 12. Alvar Aalto Tarafından Tasarlanan Armchair 42, Armchair 44, Armchair 401, Armchair 406, Armchair 26, Chair 69 (Designed by Alvar Aalto Armchair 42, Armchair 44, Armchair 401, Armchair 406, Armchair 26, Chair 69 [50-51-52-53-54-55]).

Böylelikle modern mobilya tasarımının ilk temelleri Bauhaus akımı sayesinde atılmıştır. Bunun en büyük kanıtı ise Bauhaus Okulu’nda tasarlanmış olan birçok mobilyanın günümüzde hala etkilerinin görülmesindedir. Tok’a göre, Bauhaus’un söyleminin devamının, “eğer bir şey (tasarımın nesnesi) amacına uygun olarak tasarlanırsa, güzellik onunla birlikte kendiliğinden gelecektir” olduğu göz önünde bulundurulduğunda, söylem geçerliliğini bugün de korumaktadır [7].

4. SONUÇ VE TARTIŞMA (CONCLUSION AND DISCUSSION)

Yapılan bu çalışmada, Bauhaus akımı incelenmiş ve trend olmuş mobilyalarına değinilmiştir. Modernizmin getirdiği bütün teknolojik kolaylıklar Bauhaus akımı mobilya üretiminde de kullanılabilmiştir. Bu mobilyalar o dönemde büyük etki yaratmış ve süreçte trend haline gelmiştir. Trend olmasındaki etkenler arasında özgün tasarımların ortaya çıkarılması gösterilebilir.

Walter Gropius, Hannes Meyer, Marcel Breuer, Le Corbusier, Mies Van Der Rohe, Alvar Aalto ve Josef Albers gibi yetenekli sanatçılar tarafından tasarlanan bu farklı ürünler, sanatçıların söylemlerindeki farklılıklardan dolayı tasarımlarına da yansımıştır. Örneğin Marcel Breuer mobilya tasarımında ilk çelik gaz boruyu kullanmış, Le Corbusier havada oturma fikri ve uygulamasıyla denge, soyutluk hissi çıkarmış, Mies Van Der Rohe ise modernizmin güçlü kavramlarından biri olan evrenselliği estetik mobilyalarına işlemiştir. Marcel Breuer seri üretime ve ekonomik olmasına özen göstererek, tasarımlarının bütün herkes tarafından kullanılabilmesini amaçlamıştır. Bu bağlamda tasarımcı, metal kullanımı sürekli demonte edilebilme, ahşaba göre daha ucuz olma, estetik ve modern görünümlü olma, montaj kolaylığı gibi özellikleri tasarımlarında sıkça yer vermiştir. Aynı zamanda tekstil malzemeleriyle birlikte

ekonomik ve hafiflik kavramlarını da yakalamıştır. Bunun aksine Mies Van Der Rohe ise kaliteye önem vererek metalin yanında daha pahalı olan deriye yer vermiş, neredeyse bütün sandalye tasarımlarında konsolluk hissini yansıtarak mobilyada estetik görünümü önemsemiştir. Bu tutumu Le Corbusier’de de görmek mümkündür. İşlevselliği ön planda tutarken konsolluk hissini tasarımlarında dengeyle yansıtan tasarımcı, dekoratif öğelerden arınması gerektiğini savunmuştur. Walter Gropius ve Hannes Meyer ahşap malzeme kullanmışlar ve işlevsellik özelliğini hissettirmişlerdir. Hannes Meyer mobilya tasarımlarına doğal malzemeye ve tekstil ürünlerine yer vermiş, daha ekonomik ürünler ortaya koymuştur. Diğer tasarımcılardan farklı ürünler ortaya koyan Alvar Aalto ise minimal organik formlar denemiş, Hannes Meyer gibi doğal malzemenin önemini vurgulamış, bunun yanı sıra bükülebilir kontrplak kullanmıştır. Mies Van Der Rohe gibi hem ergonomi hem estetik kavramlarını bir sandalyeye toplamak istemiştir. Bu farklılıklara rağmen bir bütün olarak modernizmi yansıtan tüm mobilyalar günümüzde ünlü tasarımcılar tarafından ilham alınmakta, form, renk veya malzeme farklılıklarıyla hala kendileri ya da benzerleri üretilmeye devam edilmektedir. Trend olan bütün bu mobilyalar, modernizmin güçlü kavramları sayesinde günümüze kadar ulaşmıştır.

5. KAYNAKLAR (REFERENCES)

- [1]. Afşar, G. U., (2009), *2000-2010 Yılları Arasında Mekan Ve Mobilya Tasarımında Belirleyici Bir Etken Olarak Toplumsal Eğilimler “Trend” Kavramı*, Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İç Mimarlık Ana Bilim Dalı, İstanbul
- [2]. Devrim, Ö., (2012), *Trendlerin Ve Dönemsel Değişimlerin Ürünlerin Strüktürel Yapılarına Etkilerinin Kullanıcı Elektronik Sektöründe İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Endüstri Ürünleri Tasarımı Anasanat Dalı, İstanbul
- [3]. Gönülkırılmaz, Y. İ., (2012), *Bauhausun Türkiye’deki İç Mekan Tasarımına Yansımaları*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, İç Mimarlık Anasanat Dalı, İstanbul
- [4]. Sözen, M. & Tanyeli, U., (2001) *“Modern Mimarlık” maddesi, Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü*, Ankara, 164
- [5]. Öçal, H., (2008), *Isparta Kent Kimliğinde Modernizmin Yansımaları Ve Modernizm Etkisindeki Konut Mimarisi*, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, Isparta
- [6]. Bozdoğan, S., (2002). *“Modernizm ve Ulusun İnşası” Erken Cumhuriyet Türkiye’sinde Mimari Kültür*. Metis Yayınları, No:1, 367s. İstanbul, 16
- [7]. Tok, S.Y., (2007), *“Bauhaus’ta Nesne Tasarımı ve Ergonomi” Mimarlık Dekorasyon Dergisi*, 170:84-93
- [8]. Bauhaus Manifestosu, 30 Temmuz 2017, 1 Ağustos 2017
<http://www.bauhaus.de/english/bauhaus1919/manifest1919.htm>
- [9]. Ozan, M., (2009), *Bauhaus Okulu ve Erken Dönem Cumhuriyet Dönemi Mimarisi- İç Mimarisine Etkileri*, Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Ana Bilim Dalı, İstanbul

- [10]. Yıldırım, M. (2009). “*Modernizm, postmodernizm ve kamu yönetimi*”. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 6(2), 380-397.
- [11]. Bingöl, T., (1985), “*Bauhaus ve Endüstriyel Gelişmenin Sanat Eğitime Etkileri*”, Boyut Plastik Sanatlar Dergisi, No.32, 25
- [12]. Şahinkaya, S. B., (2009), *Bauhaus Mobilya Tasarımının Günümüz Mobilya Tasarımına Etkileri*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 39
- [13]. Bauhaus Okulu Weimar Dönemi, 28 Temmuz 2017
<https://osmanerden.com/2008/05/10/johannes-ittenin-weimar-yillari-bauhausta-disavurumcu-donem/>,
- [14]. Bauhaus Okulu Dessau Dönemi, 28 Temmuz 2017
<https://osmanerden.com/2008/05/10/johannes-ittenin-weimar-http://v3.arkitera.com/h45418-modern-mimarligin-tapinagi-90-yasinda.html>
- [15]. Alpar, S., (2006), *Bauhaus'un Sahne Tasarımına Etkileri*, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Sahne Sanatları Ana Sanat Dalı , İzmir
- [16]. Bauhaus İçin Yayınlanan Manifesto, 28 Temmuz 2017
<http://chrismullaney.com.au/architecture/bauhaus-manifesto-walter-gropius/>
- [17]. Kaufman, E., (1954), “*What Is Modern Design. New York : The museum of modern art*”.
- [18]. Gropius W., (1926): “*Programs and Manifestoes of 20th Century Architecture*”. Ed. Ulrich Conrads. Cambridge, Massachusetts: The MIT Press.s.95-97.
- [19]. Walter Gropius Tarafından Tasarlanan D 51 Sandalyesi, 10 Ağustos 2017
<http://www.tecta.de/produkt/d51/#31/gestalter/walter-gropius/>
- [20]. Walter Gropius Tarafından Tasarlanan W 199 Sandalyesi, 10 Ağustos 2017
https://www.1stdibs.com/furniture/seating/dining-room-chairs/w199-armchairs-walter-gropius/id-f_865763/
- [21]. Hannes Meyer hakkında bilgi
<https://thecharnelhouse.org/2013/08/10/hannes-meyer/>
- [22]. Hannes Meyer Tarafından Tasarlanan Folding Chair, 16 Ağustos 2017
<http://www.artnet.com/artists/hannes-meyer/co-op-folding-chair-directors-chair-3D6f4jpyQVM5OQY53eivNg2>
- [23]. Marcel Breuer Tarafından Tasarlanan Ahşap Lata Sandalye, 10 Ağustos 2017
<http://www.moma.org/collection/works/2314?locale=en>
- [24]. Marcel Breuer Tarafından Tasarlanan B3 Sandalyesi, 10 Ağustos 2017
<http://www.design-museum.de/en/collection/100-masterpieces/detailseiten/b3wassily-marcel-breuer.html>
- [25]. Marcel Breuer Tarafından Tasarlanan B5 Sandalyesi, 10 Ağustos 2017
<http://collections.vam.ac.uk/item/O114110/model-b5-chair-breuer/>

- [26]. Marcel Breuer Tarafından Tasarlanan B32 Sandalyesi, 10 Ağustos 2017
<http://collections.vam.ac.uk/item/O114123/model-b32-chair-breuer-marcel-lajos/>
- [27]. Marcel Breuer Tarafından Tasarlanan B33 Sandalyesi, 10 Ağustos 2017
http://quod.lib.umich.edu/cgi/i/image/image-idx?id=S-MUSART-X-2012-SL-.285%5D2012_1.285.JPG
- [28]. Marcel Breuer Tarafından Tasarlanan B34 Sandalyesi, 10 Ağustos 2017
http://www.mandalianpaillard.com/home/print.php?id=4&produit_id=538&createur_id=117&langue=en&big=on&scroll_id=5
- [29]. Marcel Breuer Tarafından Tasarlanan B35 Sandalyesi, 10 Ağustos 2017
<http://www.moma.org/collection/works/4306?locale=en>
- [30]. Marcel Breuer Tarafından Tasarlanan B64 Sandalyesi, 10 Ağustos 2017
<http://www.moma.org/collection/works/2814?locale=en>
- [31]. Wilk, C., (1981). “*Marcel Breuer, Furniture And Interiors*”. New York : Museum Of Modern Art. 164
- [32]. Breuer, M., (1955). “ *Disegno Industriale E Architettura*”. Ed. Giulio Carlo Argan, Milano, Massachusetts: The MIT Press.s.54
- [33] Le Corbusier ve Bauhaus, 5 Ağustos 2017
<http://eu.steelclassic.com/bauhaus-designer.html>
- [34]. Le Corbusier Tarafından Tasarlanan Basculant LC1a sandalyesi, 29 Temmuz 2017
http://www.dwr.com/designer-le-corbusier?lang=en_US
- [35]. Le Corbusier, (1925), “*Programs and Manifestoes of 20th Century Architecture*”. Ed. Ulrich Conrads. Cambridge, Massachusetts
- [36]. Wilk, C., (2006). “*Modernism : Designing A New World : 1914-1939*”. London : V&A Publications ; New York, N.Y. : Distributed in North America by H.N. Abrams. SF: 228
- [37]. Le Corbusier Tarafından Tasarlanan Thonet Sandalyesi, 11 Ağustos 2017
http://www.thonet.com.au/type_products/no-18-thonet-3/
- [38]. Le Corbusier Tarafından Tasarlanan LC7 Sandalyesi, 11 Ağustos 2017
<http://www.cassina.com/en/collection/chairs/lc7>
- [39]. Hilberseimer, L. & Mies van der Rohe, L. (1956)., “*Mies Van Der Rohe. Chicago: Paul Theobald and Company*”: Chicago,
- [40]. Mies Van Der Rohe Tarafından Tasarlanan D42 Sandalyesi, 10 Ağustos, 2017
https://www.1stdibs.com/furniture/seating/armchairs/pair-of-d42-bauhaus-chairs-mies-van-der-rohe/id-f_213296/
- [41]. Mies Van Der Rohe Tarafından Tasarlanan MR 10 Sandalyesi, 10 Ağustos, 2017
<http://www.knoll.com/product/mr-chair%3Fsection=Design>
- [42]. Mies Van Der Rohe Tarafından Tasarlanan Model 44 Sandalyesi, 10 Ağustos, 2017
<http://www.dwr.com/product/mr-lounge-armchair.do>

- [43]. Mies Van Der Rohe Tarafından Tasarlanan Brno Sandalyesi, 10 Ağustos, 2017
<http://www.knoll.com/product/brno-chair-flat-bar>
- [44]. Mies Van Der Rohe Tarafından Tasarlanan MR 20 Sandalyesi, 10 Ağustos, 2017
https://www.1stdibs.com/furniture/seating/lounge-chairs/pair-mr-20-lounge-chairs-mies-van-der-rohe/id-f_678340/
- [45]. Mies Van Der Rohe Tarafından Tasarlanan Mr Armless Sandalyesi, 10 Ağustos, 2017
<http://www.knoll.com/product/mr-lounge-chair>
- [46]. Josef Albers Tarafından Tasarlanan Club Sandalye, 15 Ağustos 2017
<http://www.we-heart.com/2012/05/08/bauhaus-art-as-life/>
- [47]. Alvar Aalto Hakkında Bilgi
<http://www.mimdap.org/?p=72047>
- [48]. Alvar Aalto Tarafından Tasarlanan Paimio Sandalyesi, 14 Ağustos 2017
<http://www.artek.fi/products/armchairs/7>
- [49]. Aalto, A., (1965). *Verlag Für Architektur*, Zürich, Ed. William B. Gleckman, New York.
- [50]. Alvar Aalto Tarafından Tasarlanan Armchair 42, 14 Ağustos 2017
<http://www.artek.fi/products/armchairs/24>
- [51]. Alvar Aalto Tarafından Tasarlanan Armchair 44, 14 Ağustos 2017
<http://www.aalto.com/aalto-44chair.html>
- [52]. Alvar Aalto Tarafından Tasarlanan Armchair 401, 14 Ağustos 2017
<http://www.artek.fi/products/armchairs/30>
- [53]. Alvar Aalto Tarafından Tasarlanan Armchair 406, 14 Ağustos 2017
<http://www.artek.fi/products/armchairs/33>
- [54]. Alvar Aalto Tarafından Tasarlanan Armchair 26, 14 Ağustos 2017
<http://www.artek.fi/products/armchairs/400>
- [55]. Alvar Aalto Tarafından Tasarlanan Chair 69, 14 Ağustos 2017
<http://www.aalto.com/aalto-69chair.html>